

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2018/3610

Dato
21.06.2018

Svar på høring på tillatelse til bygging av Skomeåni, Tverråna, Skuåna, Storebekk kraftverki Aust- og Vest-Agder fylker

Fylkesmannen fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk i Skuåna ut fra berørte fiskeinteresser. Videre ber vi om at det gjøres vurderinger av konsekvensene for verneverdiene i det verna vassdragsområdet Njardarheim, her under vurderinger av samla belastning som følge av mulig presedensvirkning. Vi ber også om konkrete vurderinger av hvordan den foreslåtte minstevannføringen i Skomeåni vil påvirke naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone / fosseberg med tilhørende fuktighetskrevende artsinventar, her under vurderinger av samla belastning sett i regional og nasjonal sammenheng.

Vi ber samtidig om at minstevannføringen økes i Tverråna og Storebekk. Vi vil sterkt fraråde å redusere minstevannføringen i Storebekk til 10 l/s vinterstid.

Vi viser til brev datert 12.04.2018 om høring på tillatelse til å bygge fire småkraftverk i Bygland, Marnardal og Evje og Hornes kommuner. Videre viser vi til e-post fra NVE datert 22.06.2018 der de gir utsatt svarfrist til 3. juli 2018.

Kommune	Navn	MW	GWh	Søker
Marnardal	Skuåna kraftverk	1,16	3,60	Skuåna Kraftverk SUS
Marnardal	Tverråna kraftverk	1,33	3,60	Sørkraft Prosjektutvikling
Bygland	Skomeåni minikraftverk	0,99	5,90	Skomeåni Falleigarlag
Evje og Hornes	Storebekk kraftverk	0,80	2,37	Storebekk kraftverk AS

Småkraftutbyggingen kan bidra til verdiskaping og utnytte naturgitte fortrinn for produksjon av fornybar energi, og samsvarer godt med målsettingen i Regionplan Agder 2020. Samtidig kan småkraftverk ha uheldige effekter på naturmiljøet og annen verdiskaping i området. Utbygging av småkraft kan også representere en betydelig belastning for ikke-prissatte konsekvenser som naturmiljø, landskap og friluftsliv, og nye fysiske inngrep som følge av utbygging bidrar hver for seg til å øke den samlet belastningen på disse interessene.

I vårt innspill summerer vi først opp kommentarer som gjelder for flere av, eller for alle kraftverkene. Så greier vi noe mer ut om problemstillinger knyttet til de enkelte kraftverket.

Fylkesmannen har innsigelsesrett i høringsperioden. De ulike vannforekomstene er ikke befart forut for vårt høringssvar. Fylkesmannen varsler derfor at det kan komme tilleggsmomenter i forbindelse med senere befaringer, hvor det gjerne fremkommer utfyllende opplysninger og konkrete stedlige vurderinger som belyser saken klarere.

1 Fylkesmannens fokusområder og generelle innspill som gjelder for flere eller alle kraftverk

Olje- og energidepartementet (OED) utarbeidet i 2007 «Retningslinjer for små vannkraftverk». Målet med retningslinjene er å styrke grunnlaget for en helhetlig vurdering av konsesjonssøknader for små vannkraftverk og gjøre denne prosessen mer effektiv og forutsigbar for utbyggere, myndigheter og samfunnet for øvrig. Det foreligger per i dag ingen analyser av samlet belastning på naturmangfold, landskap og friluftsliv som følge av vassdragsutbygging i regionen. Kunnskapsgrunnlaget for å foreta helhetlige konsekvensvurderinger av de enkelte omsøkte tiltakene ansees derfor som mangelfullt da det ikke foreligger nødvendig grunnlag for å foreta objektiv analyse av konsekvenser på regionalt og nasjonalt nivå.

I vår vurdering av søknadene har vi hovedfokus på tilstand i berørte vannforekomster, arter av nasjonal forvaltningsinteresse både i vann og på land, her under villrein og anadrom / katadrom fisk, viktige naturtyper, landskap og friluftstinteresser. Vannforskriften og naturmangfoldloven, samt forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag gir nasjonale føringer for vurderingene.

1.1 Vannforskriften og regional plan for vannforvaltning

Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene og omkringliggende landareal. Den regionale vannforvaltningsplanen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen, jmfør vannforskriften § 29 siste ledd. Det er gjort noe miljøvurdering i søknadene, men disse er ikke knyttet opp mot de regionale planene eller vannforskriften. Det burde fremgå av miljøvurderingen i hvilken grad kraftverket vil medføre at vannforekomsten endrer klassifisering fra svært god/god til moderat eller dårligere. Videre bør det belyses om kraftverk vil være til hinder for at miljømålene kan oppnås for vannforekomsten. Det er viktige og sårbare fiskearter i flere av vannforekomstene. Moderat påvirkning, slik dette omtales i søknadene, vil sannsynligvis innebære en permanent redusert miljøtilstand. Dette innebærer at tiltaket må vurderes etter vannforskriften § 12.

Regional plan for vannforvaltning for region Agder er vedtatt i alle fire berørte fylkesting og av Klima- og miljødepartementet i 2016. Vi mener søknadene ikke gir nok informasjon om sannsynlig miljøpåvirkning til at de kan vurderes i forhold til vannforskriften. Fylkesmannen forventer at nødvendig informasjon fremskaffes, og at vurderingene etter vannforskriften gjøres som en del av konsesjonsvurderingene.

1.2 Fisk og fiske

Det er et stort konfliktpotensial mellom småkraftutbygging og vassdrag med vandrende fisk. Retningslinjene fra OED spesifiserer kun sjøvandrende fisk. Dette innebærer anadrom og katadrom fisk. Det er ikke sjøvandrende fisk i øvre Otra. Man har derimot en unik bestand av reliktlaks (bleke) i vassdraget. I dag finnes det kun en annen forekomst av reliktlaks i Norge (i Namsen). Denne er genetisk ulik bleka. Følgelig kan ikke bleke rekonstrueres dersom denne går tapt. Bleke er i vassdraget til begge anleggene i Otra. De to anleggene i Mandalselva vil kunne påvirke sjørret. Samtlige anlegg vil ha innlandsørret i vannforekomsten. Det vil være ål i begge vannforekomster i Mandalselva, mens forekomst av ål på aktuell strekning i Otra vil være lav. Dette skyldes at vassdraget ligger langt fra kysten og så høyt over havet at det vil være mindre ål i vassdraget. Videre er det i Otra også flere kraftverk lenger ned i vassdraget som ikke er «ålevennlige».

Kraftverk vil ha stor effekt på fiskebestanden såfremt det ikke etableres gode avbøtende tiltak. Det finnes i dag god kunnskap om slike tiltak. Mens det er nevnt Coandainntak på ett kraftverk (Skomåni), er de avbøtende tiltakene mangelfullt beskrevet i de andre tre vassdragene. Vi presiserer at samtlige kraftverk i utgangspunktet skal planlegges med tiltak som sikrer at fisk beskyttes i forhold til å gå inn i kraftverksturbinen. Videre skal alle kraftverkene ha tiltak som sikrer to-veis vandring. Ål vil være

dimensjonerende art i Mandalselva, men i mindre grad i Otra. Dersom fiskeinteressene er små kan heller kravene fravikes.

Ål er ført opp i både norsk og internasjonal rødliste over truede arter og er kategorisert som kritisk truet. Selv om vi ikke kan utelukke at det fantes ål i øvre Otra før kraftverksutbyggingen, er det lite sannsynlig at det vil forekomme mye ål i sidevassdrag til Byglandsfjorden før det er igangsatt tiltak ved samtlige kraftverk sør for Byglandsfjorden. Ålens utbredelse i Norge er delvis knyttet til høyde over havet (moh.). Ca. 60 % av innsjøene med registrert forekomst av ål ligger < 100 moh. samtidig som det er registrert ål i innsjøer høyere enn 400 moh. Det ble fanget ål i Byglandsfjorden i 2017 (n=2). Det kan ikke utelukkes at kraftverk i Otra kan påvirke ål, men det antas at bestanden er så tynn at ål ikke er et vesentlig moment. Det er ål i Mandalselva.

De avbøtende tiltakene er for dårlig beskrevet i søknadene til at vi har grunnlag for å vurdere effekter knyttet til 2-veis vandring. Vi antar det ikke planlegges med tiltak for å sikre to-veis vandring. Det er uakseptabelt. Vi forventer at tiltak utarbeides forut for befaring og inkluderes i detaljplanleggingen. Fylkesmannen vil sende supplerende hørings svar med innsigelse på aktuelle utbyggingsplan(er) i etterkant av NVE sin sluttbefaring dersom tiltakene da ikke fremstår som akseptable.

Basert på informasjon i søknadene konkluderer vi som følger i forhold til laks og ørret:

Skuåna kraftverk	Tap av produksjonsareal. Tiltak ikke mulig. Stor negativ effekt i nasjonalt laksevassdrag
Tverråna	Sannsynligvis liten påvirkning. Lokalitet marginal for fisk. Liten negativ effekt i nasjonalt laksevassdrag
Skomeåni	Marginal lokalitet med coandainntak. Kan bygges med tiltak som sikrer vandringsvei for oppvandrende fisk
Storebekk	Inntaksdam med rister må tilpasses fisk. Det må etableres tiltak som sikrer oppvandring av fisk. Det antydes kultiveringstiltak. Dersom dette betyr utsetting er det ikke aktuelt som tiltak.

1.3 Landskap, naturmangfold og friluftsliv

Fylkesmannen mener at utredningene av konsekvenser for landskap og friluftsliv er mangelfulle. Utbygging av småkraftverk kan redusere bruks- og rekreasjonsverdien av et område, for eksempel ved at lokale bade- og fiskeplasser blir berørt. Reduksjon av vannføring samt gjengroing vil også visuelt sett være negativt for friluftsopplevelsen langs slike vassdrag. I følge OED sine retningslinjer er de fleste konfliktene ofte knyttet til vassdraget som landskapselement og opplevelsesressurs i friluftssammenheng. Retningslinjene sier at inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av viktige landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås.

Vurderinger av den samla belastningen for naturmangfold, landskap og friluftsliv av omsøkt utbygging og allerede gjennomførte og ev. annen planlagt eller sannsynlig utbygging som kan følge av aktuelle konsesjoner, skal legges til grunn ved konsesjonsbehandlingen. Samla belastning, jf. nml § 10, må vurderes i både lokalt, regionalt og nasjonalt perspektiv. Foreliggende vurderinger av samlet belastning i søknader og utredninger er etter Fylkesmannens vurdering til dels svært mangelfulle.

2 Fylkesmannens vurdering av de enkelte kraftverka

2.1 Skuåna kraftverk – Mandalselva; Marnardal kommune. 022-644-R

Skuåna Kraftverk SUS ønsker å utnytte et fall på 122 m i Skuåna med inntak på kote 194 og kraftstasjon på kote 72. Inntaksdammen i betong er planlagt med en lengde på ca. 14 m og en høyde på 2-3 m. Fra inntaket går vannveien i boret tunnel de første 150 m før vannet føres i et 800 mm nedgravd rør over en

strekning på 870 m ned til kraftstasjonen. For adkomst til inntak søkes det om 350 m ny vei og til kraftstasjonen er det søkt om opprusting av 80 m vei.

Middelvannføringen ved inntaket er 540 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 1123 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,16 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 3,6 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1150 m lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 30 l/s hele året.

Fisk

Det er kjent at sidebekkene til Mandalselva er viktig som produksjonsareal for sjørret og laks. Summen av produksjon i sidebekkene bidrar betydelig til Mandalselvas fiskebestand. Dette bidraget skal øke etter hvert som sur nedbør avtar. Mandalselva er et nasjonalt laksevassdrag og sidebekkene inngår som del av det nasjonale laksevassdraget. Inngrep som forringer kvaliteten på sidebekkene er derfor uønsket.

Kraftverket er planlagt plassert midt i anadrom strekning. De viktige gyteområdene er oppstrøms kraftverket. Et kraftverk her vil nær fjerne bekken som produksjonsområde for sjørret. En minstevannføring på 30 l/s vil heller ikke sikre sjørretproduksjon i vassdraget. Sjørret vil ta stor skade av det planlagte kraftverket. Det ble også fanget laks i Skuåna under de fiskebiologiske undersøkelsene.

Det er usikkert hvor viktig sidevassdraget er for ål. Dette er ikke vurdert i søknaden. Det vil være ål i bekken, selv om denne ikke er registrert i artskart eller andre tilgjengelige nasjonale databaser. Det er ål i Manflåvann. Selv om det er få større innsjøer innenfor nedslagsfeltet, er det mange og til dels lange bekker som er velegnet som oppvekstområde for ål oppstrøms området påtenkt til kraftverk. Vi vurderer derfor vassdraget som viktig oppvekstområde for ål.

Naturmangfold og landskap

Konsekvensutredningen konkluderer med middels negativ konsekvens for naturmangfold. Etter hva vi kan utlede av utredningen er imidlertid virkninger for fisk viktigste grunnlag for dette konsekvensnivået.

Tiltaket berører en lokalt viktig bekkekløft (verdi C), med funn av kort trollskjegg som er rødlistet i kategori nær truet (NT). Bekkekløfter er en sjelden naturtype i Vest-Agder. Utredningen omfatter ikke vurderinger av lokale og regionale konsekvenser for naturtypen bekkekløft eller for kort trollskjegg, med utgangspunkt i øvrige forekomster av tilsvarende naturtyper og funn av kort trollskjegg i regionen. Dette er en svakhet ved utredningen. Med utgangspunkt i foreliggende utredninger anser vi det imidlertid som lite sannsynlig at tiltaket vil gi vesentlige virkninger for regionale eller nasjonale interesser knyttet til terrestrisk naturmangfold.

Konklusjoner

Sidevassdraget er viktig for sjørret og ål. Det er også registrert laks i vassdraget. Det brukes det i dag mange millioner årlig på miljøtiltak knyttet til å reetablere sjøvandrende fiskearter i det aktuelle vassdraget. Tiltakene er knyttet til både vannkjemi (kalking) og til kraftverk (Agder Energi). Konesjon til en utbygging som vil motvirke de positive effektene av slike miljøtiltak fremstår som en svært uheldig forvaltning av samfunnets ressurser. Videre er en lokalt viktig bekkekløft berørt av det omsøkte tiltaket. Fylkesmannen fremmer på dette grunnlag innsigelse til utbygging av Skuåna kraftverk.

2.2 Sørkraft Prosjektutvikling – Mandalselva; Marnardal kommune. 022-642-R

Sørkraft Prosjektutvikling ønsker å utnytte et fall på 70 m i Tverråna med inntak på kote 145 og kraftstasjon på kote 75. Inntaksdammen i betong er planlagt med en lengde på ca. 15 m og en høyde på 4 m. Fra inntaket føres vannet i et 1000 mm rør over en strekning på 550 m ned til kraftstasjonen.

Rørgata graves ned og dekkes til på hele strekningen. Det søkes om legging av til sammen ca. 1100 meter ny permanent vei i forbindelse med bygging kraftverket.

Middelvannføringen ved inntaket er 973 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,4 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,33 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på 3,6 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 550 m lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 8 l/s i perioden 1.5-30.9 og 92 l/s resten av året.

Fisk

Mandalselva er et nasjonalt laksevassdrag. Det er kjent at sidebekkene til Mandalselva er viktig som produksjonsareal for sjørret og laks. Sidebekkene inngår som del av det nasjonale laksevassdraget. Inngrep som forringer kvaliteten på disse er derfor uønsket.

Vi har ikke befart Tverråne, men ut fra søkers beskrivelse er dette sidevassdraget sannsynligvis av mindre viktighet for sjørret. Det er imidlertid flere innsjøer i vannforekomsten som vil være egnet som oppvekstområder for ål. Ettersom det er enkelt å lede ål opp forbi kraftverk og hvor god tilpasning av tiltak på vanninntaket (korrekt valg av inntaksrister og/eller Coanda) sikrer nedvandring er det mulig å bygge kraftverket uten at ål skades.

Minstevannføringen bør økes i sommerhalvåret for å sikre oppvandring av ål. Det må være tilstrekkelig vann ut november for å sikre nedvandring av blankål.

Naturmangfold og landskap

Tiltaket er lokalisert i en lokalt viktig bekkeløft (verdi C). Bekkeløfter er en sjelden naturtype i Vest-Agder. Utredningen omfatter ikke vurderinger av lokale og regionale konsekvenser for naturtypen bekkeløft, med utgangspunkt i øvrige forekomster av tilsvarende naturtyper i regionen. Dette er en svakhet ved utredningen. Med utgangspunkt i foreliggende utredninger anser vi det imidlertid som lite sannsynlig at tiltaket vil gi vesentlige virkninger for regionale eller nasjonale interesser knyttet til terrestrisk naturmangfold.

Konklusjoner

Sidevassdraget er lite viktig for sjørret, og terrestre naturverdier er mest sannsynlig lokale. Vassdraget er sannsynligvis viktig for ål, selv om det konkluderes annerledes i KU. Det er mulig å sikre ål med gode avbøtende tiltak. Dersom det etableres tiltak som tar hensyn til ål anser vi kraftverket som mindre kritisk i forhold til naturverdier i området. Det er ikke tydelig antydning hvordan inntaket skal utformes. Et Coanda, eller tilsvarende, inntak her vil gjøre inntaket trygt for ål. Minstevannføringen i sommerhalvåret er foreslått svært lavt og bør økes. Dagens sommervannføring kan være på nivå med foreslått minstevannføring, men hyppigheten og varigheten av slike perioder med lite vann vil øke når kraftverket er i produksjon.

2.3 Skomeåni Falleigarlag: Otra; Bygland kommune. 021-637-R

Skomeåni Falleigarlag ønsker å utnytte et fall på 181 m i Skomeåni med inntak på kote 409 og kraftstasjon på kote 228. Tiltaket ligger i det verna vassdragsområdet Njardarheim. Det er planlagt et Coandainntak med en bredde på 5 m med tilhørende dam. Fra inntaket føres vannet i et 600-700 mm rør over en strekning på ca. 1,7 km ned til kraftstasjonen. Rørgata graves ned i eksisterende vei og dekkes til på hele strekningen med unntak av et område der det alternativt er planlagt boret tunnel (400 m). Adkomst til kraftverket vil benytte eksisterende vei langs vassdraget, og for adkomst til inntak og kraftstasjon søkes det om å totalt bygge ca. 30 m ny vei.

Middelvannføringen ved inntaket er 2470 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 660 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 0,99 MW, og vil etter planene gi en årsproduksjon på

5,9 GWh. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring på en 1,9 km lang elvestrekning. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 250 l/s hele året.

Fisk

Otra har bleke. Det er ikke kjent om Skomeåni tidligere var en del av blekas gyte- og oppvekstområde. Området oppstrøms kraftverket er utilgjengelig for bleke. Dette sidevassdraget har sannsynligvis marginal verdi for vandreende fisk. Ettersom det planlegges med Coandainntak, og at det er lett å etablere oppvandringstiltak bør kraftverket kunne bygges uten at lokal fiskebestand påvirkes i nevneverdig grad.

Det er også mindre sannsynlig at vassdraget har betydning for ål. Ettersom det planlegges med Coanda inntak og med en minstevannføring på 250 l/s hele året vil ikke kraftverket virke negativt på ål.

Det er ikke utredet om det er fare for gassovermetning. Gassovermetning vil kunne ha stor negativ effekt på bleka i Byglandsfjorden. Inntaket må følgelig bygges på en slik måte at det ikke vil kunne suges inn luft ved inntaket. Eventuell gassovermetting vil kunne være katastrofalt for bleke i Byglandsfjorden.

Terrestrisk naturmangfold

I Skåmåni er det registrert to viktige naturtyper: Bekkekløft og bergvegg (F09) og fossesprøytsone (E05)/ fossberg. Bekkekløfta er vurdert til å være regionalt viktig (verdi 3) i nasjonal Bekkekløftkartlegging fra 2008. Avgrensingen omfatter bekkekløften omkring vassdraget, og tilstøtende skogareal med spesiell naturverdi eller annen viktig funksjon i forhold til kløftenaturen.

Lokaliteten vurderes på grunnlag av størrelse, skogtilstand og artsinventar. I beskrivelsen av bekkekløften og dens arts mangfold går det frem at den dype kløfteprofilen og eksposisjonen mot øst gir gunstige betingelser for flere organismer med krav til stabilt høy luftfuktighet. Lokaliteten har også verdi for en del moderat kontinuitetskrevede arter som er sjeldne i landskapet for øvrig. Tre rødlistearter er påvist; alm (VU), gubbeskjegg (NT) og rimnål (NT). Flere regionalt sjeldne arter som rimnål, kystkolve, storstylte, myskemaure og junkerbregne er registrert, hvorav enkelte har så lite som to funn i Setesdalsområdet.

Minstevannføringen i vassdraget er foreslått til 250 l/s hele året. I KU-en konkluderes det med at endra vannføring ikke vil gi nevneverdige konsekvenser for artsinventaret i bekkekløfta. Konkusjonen trekkes imidlertid uten noen nærmere konkret begrunnelse eller faglige vurderinger. I søknaden fremhever søker at *«Vassføringsvariasjonane frå naturens side er langt meir omfattande enn det vatnet som miniverket låner.»* Fylkesmannen vil understreke at slik det fremgår av vannføringskurver som ligger vedlagt søknaden vil periodene når det går lite vann i vassdraget bli betydelig mye lenger. Det er ikke nødvendigvis middelvannføringer eller maksimalvannføringer som definerer hvor egna slike områder er for mange stedegne arter, men påvirkning i de kritiske periodene av året. Det er etter vår oppfatning ikke sannsynliggjort at det ikke blir negative virkninger for dokumenterte, fuktighetskrevede naturtyper og arter. Vi ber derfor om at det gjøres konkrete, faglig begrunnede vurderinger av slike konsekvenser på lang sikt.

Videre foreligger det etter vår oppfatning ikke tilstrekkelige faglige vurderinger av den samlede belastningen for aktuelle naturtyper og fuktighetskrevede arter i en regional eller nasjonal sammenheng ved å tillate utbygging av småkraftverk i Skomåni. Potensialet for småkraftverk er stort langs vestre del av Setesdalen, og fremtidig utbygging av tilsvarende kraftverk sammen med eksisterende anlegg kan tenkes å gi en betydelig samlet belastning på aktuelle naturtyper og artsmangfold i regionen.

Varig verna vassdrag

Det foreslåtte kraftverket ligger i et område som er omfattet av Verneplan for vassdrag. Tiltaksområdet er lokalisert i sørenden av verneområdet Njardarheim. Njardarheim er vernet med utgangspunkt i urørthet. Slik området fremstår i dag (og på vernetidspunktet) er det ingen reguleringsmagasin eller regulerte elver i nedbørsfeltet. Njardarheim representerer gjennom dette de få områdene som ikke er påvirket av vannkraft i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene (restfeltet).

Stortinget har åpnet opp for å tillate bygging av mini og mikrokraftverk med effekt på mindre enn 1 MW i verna vassdrag. Kraftverket som er planlagt i Skomeåni ligger under denne grensen og kan derfor få konsesjon dersom tiltaket ikke kommer i konflikt med verdiene som ligger til grunn for vernet.

Det omsøkte kraftverket er del av et varig verna vassdrag og det må slik vi ser det gjøres grundige vurderinger av hvordan omsøkte utbygging vil påvirke verneverdiene. Vi kan ikke se at dette er tilstrekkelig vurdert i foreliggende utredning og søknad. Dersom redusert vannføring fører til en reduksjon av verdien til den regionalt viktige bekkekløften, vil dette få betydning både for bekkekløften i seg selv, men også for verdien av vassdragsområdet Njardarheim. Negative konsekvenser for naturtyper og artsinventar vil etter vår vurdering være i strid med verneverdiene.

En av hovedhensiktene med vernet av Njardarheim var å bevare restfeltet av Setesdal Vesthei slik at dette området ikke skulle preges av vannkraftutbygging. Ved å tillate bygging av småkraftverk i Skomåni kan man ved presedens åpne opp for å bygge småkraftverk i et område med stort potensiale for slike kraftverk. Presedensvirkningene kan på sikt derfor bli at Njardarheim sitt «urørte preg» forsvinner som følge av den samla belastningen. Fylkesmannen ser at graden av urørthet er noe redusert der man har foreslått å bygge kraftstasjonen. Samtidig er det i dag stort sett bare traktorveien som reduserer det urørte preget ved planlagt inntak. Bygging av et kraftverksinntak i elva vil helt klart endre områdets preg av urørthet. Dette, sammen med vurderinger av samla belastning som følge av presedensvirkninger, må etter vår vurdering klargjøres og vektlegges i konsesjonsvurderingene.

Konklusjoner

Vi ber på denne bakgrunn om at det gjøres en utdypende og faglig begrunnet vurdering av konsekvensene for verneverdiene i det verna vassdragsområdet Njardarheim, her under vurderinger av samla belastning som følge av mulig presedensvirkning. Vi ber også om utdypende faglige vurderinger av hvordan den foreslåtte minstevannføringen i Skomeåni vil påvirke naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone / fosseberg med tilhørende fuktighetskrevede artsinventar, her under vurderinger av samla belastning sett i regional og nasjonal sammenheng.

2.4 Storebekk kraftverk AS: Otra; Evje og Hornes kommune. 021-1172-R

Storebekk kraftverk AS ønsker å utvide eksisterende Storebekk kraftverk. Endringene innebærer økt slukeevne, regulering av inntaksbasseng inntil 5 m, samt utvidelse av rørgaten. I tillegg ønsker tiltakshaver å endre slipp av minstevannføring. Kraftverket har tidligere vært vurdert konsesjonsfritt i flere omganger av NVE.

Middelvannføringen ved inntaket er 570 l/s, og tiltakshaver ønsker å øke slukeevnen fra 880 l/s til 1225 l/s. I forbindelse med planlagt økt slukeevne, søkes det om å legge 500 mm PE rør parallelt med eksisterende rørgate på de øverste 1000 meterne. Kraftverket vil da få en installert effekt på 2,8 MW, og vil etter planene gi en økt årsproduksjon på 2,37 GWh ved største reguleringshøyde. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 40 l/s om sommeren og 10 l/s om vinteren mot tidligere pålagte 30 l/s hele året.

Fisk

Det er gytende bleke i Dåsvatn og ikke kun ørret som omtalt i KU. Området mellom Dåsvatn og kraftverket er fiskeførende. I hvilken grad dette området benyttes av bleke er ikke avklart. Det er fisk

oppstrøms kraftverket. Det må planlegges inn tiltak som sikrer fisken to-veis vandring. Alternativt må det forklares tydeligere hvorfor dette er irrelevant.

Ut fra plassering og høyder over havet skal det kunne være ål i vannforekomsten, men tetthet vil være lav ut fra avstand fra kyst og høyde over havet. Det vil ikke stilles krav til sikring av ål før ål har en vesentlig utbredelse i vannforekomstene omkring.

Inntaksbassenget vil ha stor vannstandsfluktuasjoner. Dette kan bidra til negative påvirkninger av bleka i Dåsvatn. Det må avklares om dette er tilfelle.

Det er ikke utredet om det er fare for gassovermetning. Gassovermetning vil kunne ha stor negativ effekt på bleka i Dåsvatn. Inntaket må følgelig bygges med sikring mot innsuging av luft.

Landskap og friluftsliv

Tiltaket berører en lokalt viktig bekkekløft (verdi C). Lokaliteten er allerede berørt av eksisterende utbygging. Med utgangspunkt i søknaden anser vi det som sannsynlig at konsekvensene for terrestrisk naturmangfold er på lokalt nivå, og at omsøkte utvidelser ikke berører vesentlige regionale eller nasjonale interesser.

Konklusjoner

Den foreslåtte ombyggingen kan ha negative effekter på fisk. I dag har kraftverket et krav om minstevannføring på 30 l/s hele året. I den nye søknaden, der man har fått et reguleringsmagasin med en demning på enten 2 eller 4 meter, foreslår man å redusere minste-vannføringen vinterstid til kun 10 l/s. Dette er et forslag som klart vil ha negativ effekt på fisk som bruker den berørte elvestrekningen.

Fylkesmannen er positiv til å øke minstevannføring til 40 l/s i sommerhalvåret. Samtidig er vi klart negative til å redusere minstevannføringen på vinteren til 10 l/s og vil sterkt frarådet denne endringen.

Samla konklusjoner

Fylkesmannen fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk i Skuåna ut fra berørte fiskeinteresser. Videre ber vi om at det gjøres en utdypende og faglig begrunnet vurdering av konsekvensene for verneverdiene i det verna vassdragsområdet Njardarheim, her under vurderinger av samla belastning som følge av mulig presedensvirkning. Vi ber også om utdypende faglige vurderinger av hvordan den foreslåtte minstevannføringen i Skomeåni vil påvirke de to naturtypene bekkekløft og fossesprøytsone / fosseberg med tilhørende fuktighetskrevende artsinventar, her under vurderinger av samla belastning sett i regional og nasjonal sammenheng.

Vi ber samtidig om at minstevannføringen økes i Tverråna og Storebekk. Vi vil sterkt fraråde å redusere minstevannføringen i Storebekk til 10 l/s vinterstid.

Med hilsen

Tore Haugum (e.f)
fung. fylkesmann

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Frode Kroglund, tlf: 37 01 75 45